

Role regionálních funkcí v oblasti vzdělávání knihovníků se zaměřením na zkušenosti ve Zlínském kraji

25. října 2017, Regionální funkce knihoven, Pardubice

Obsah

- Regionální funkce knihoven ve Zlínském kraji
- Vzdělávací akce v kraji se zaměřením na malé knihovny
- Kurzy knihovnického minima – výsledky průzkumu
- Zkušenosti s pořádáním kurzu pro malé knihovny v Krajské knihovně F. Bartoše ve Zlíně

System regionálních funkcí ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji pracuje **396 základních knihoven** (93 poboček).

Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně

- **10** profesionálních knihoven (střediskových)
- **77** neprofesionálních knihoven

Knihovna Kroměřížska

- **8** profesionálních knihoven (4 střediskové)
- **69** neprofesionálních knihoven

KBBB Uh. Hradiště

- **16** profesionálních knihoven (4 střediskové)
- **60** neprofesionálních knihoven

MVK Vsetín

- **12** profesionálních knihoven (4 střediskové)
- **47** neprofesionálních knihoven

Co je specifické pro náš kraj?

- **KKFBZ** organizuje jednodenní **seminář pro profesionální knihovny** ročně v KKFBZ nebo některé z pověřených knihoven.
- KKFBZ a pověřené knihovny organizují pravidelné **semináře pro starosty a knihovníky**.
- V kraji se uskutečňují semináře:
  - pro knihovny paměťových institucí (1x ročně)
  - pro školní knihovny (1x za 2-3 roky)
  - Klubu dětských knihoven ZK (2x ročně)
- KKFBZ nepořádá rekvalifikační kurz – využívá nabídky MZK, SVK Olomouc, příp. MSVK Ostrava
- Pravidelně probíhá **Kurz knihovnického minima**.

- Je kladen důraz na osobní setkávání knihovníků, porady i semináře probíhají v různých knihovnách.
- Sledujeme účast na vzdělávacích akcích.

Pravidelné vzdělávací akce pořádané v rámci RF krajskou a pověřenými knihovnami

- Seminář pro neprofesionální knihovníky ročně (účast starostů minimálně jednou za 2 roky).
- 3–4 porady profesionálních knihoven ročně v každé PK nebo v některé z profesionálních knihoven.
- Další akce se zaměřením na zvýšení kvalifikace profesionálních i neprofesionálních knihovníků.

Sledování účasti na vzdělávacích akcích

- Od roku 2013 sledujeme plnění standardu vzdělávání v kraji u profesionálních (48 hod.) i neprofesionálních knihoven (8 hod.).
- Sledování počtu hodin vzdělávání slouží především k motivování knihoven k dalšímu vzdělávání.

	2013	2014	2015	2016
Počet knihoven, které splnily standard	36	49	50	38

Typy akcí pro vykazování

- vzdělávací kurzy a školení (včetně školení BOZP, jazykových kurzů apod.)
- rekvalifikační knihovnické kurzy, kurz knihovnického minima
- knihovnické semináře (krajské, okresní, semináře Klubu dětských knihoven Zlínského kraje)
- porady se vzdělávacím programem organizované KKFBZ nebo pověřenými knihovnami (v délce vzdělávacího programu porady)
- e-learningové kurzy z oboru informační věda a knihovnictví
oborové webináře a telekonference
- přednášky a besedy se zaměřením na literaturu, vydavatelskou činnost a publikování (absolvované v rámci pracovní doby)

Vzdělávací akce pro malé *neprofesionální knihovny v roce 2016*

- Semináře zaměřené primárně na dobrovolné knihovníky:
  - Seminář e pro neprofesionální knihovníky v Kroměříži a v Holešově
  - Setkání starostů a knihovníků okresu Uherské Hradiště v Babicích
  - Setkání knihovníků a starostů okresu Vsetín
  - Seminář pro starosty a knihovníky okresu Zlín
  - Seminář pro dobrovolné knihovníky okresu Zlín
- Kurz Knihovnické minimum
- Porady a setkání, které byly pořádány „střediskovými knihovnami“
- Odborná školení (také všechny PC kurzy z programu VISK 2 jsou otevřené i pro malé knihovny).

Vzdělávací akce pořádané v rámci RF v roce 2016

V roce 2016 se v kraji uskutečnilo 69 vzdělávacích akcí
49 v rámci RF.

Průměrně se jedné vzdělávací akce pořádané pověřenými knihovnami nebo krajskou knihovnou účastnilo
20 knihovníků.

Průměrně trvala jedna vzdělávací akce **3,5 hodiny.**

Výsledky dotazníku

**Kurzy knihovnického minima
vhodné pro malé obecní knihovny**

Proč dotazník?

- Podnět vzešel z jednání Sekce vzdělávání SKIP.
- Knihovníci malých neprofesionálních knihoven nemají knihovnické vzdělání, nemají čas navštěvovat rekvalifikační kurzy, často se v knihovnách střídají.
- Cílem bylo zmapovat situaci v ČR.
- Byly osloveny krajské knihovny.

Výsledky dotazníku

Kurz knihovnického minima vhodné pro malé obecní knihovny

- Odpovědělo 20 knihoven z 12 krajů.
- Kurz pořádá 6 knihoven z 20 knihoven, které odpověděly.

	Od roku	Typ
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	2000	Docházkový
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	2003/ nepravidelně	Docházkový
Krajská knihovna F. Bartoše ve Zlíně	2006	Docházkový
Knihovna M. J. Sychry Žďár nad Sázavou	nepravidelně	Docházkový
Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě	2010	E-learningový
Moravská zemská knihovna	2013	E-learningový

Knihovny, které kurz knihovnického minima nepořádají:

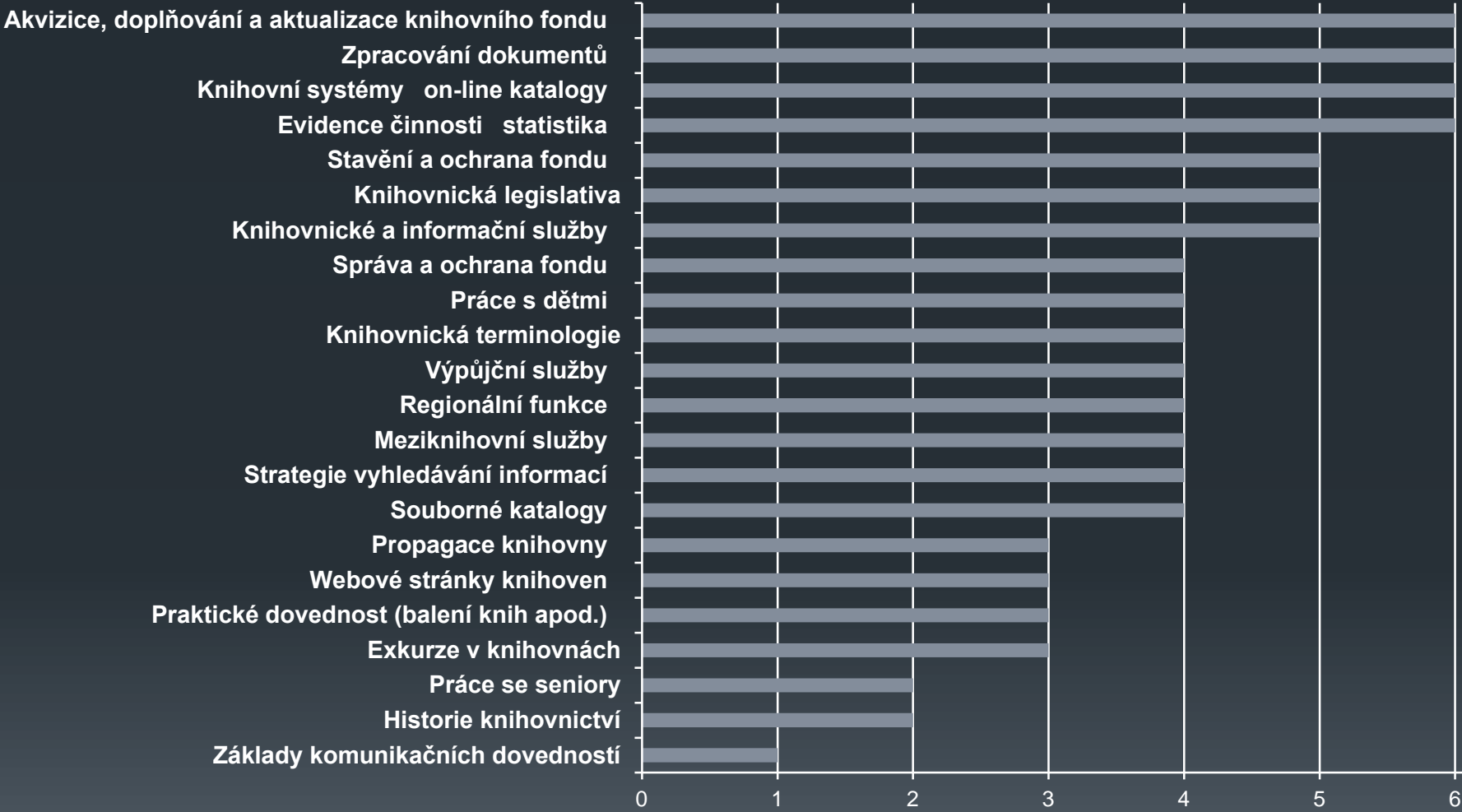
- Proškolují knihovníky individuálně
- Proškolují knihovníky individuálně při metodických návštěvách
- Mají k dispozici příručku pro knihovníky veřejných knihoven, kterou vydala MZK (Kuřim)
- Knihovníkům jsou doporučovány stávající e-learningové kurzy (Ostrava, Brno)
- V současnosti probíhá proškolování nových knihovníků jednotlivě dle jejich časových možností. Jednou ročně pak půldenní opakovací kurz pro nové i stávající knihovníky. (Třebíč).
- Knihovna pořádala jednou ročně setkání, jehož součástí byly odborné knihovnické informace. Bohužel účast knihovníků nebyla valná (vzdálenost, dopravní obslužnost...) (K. Vary).
- ...

Výsledky dotazníku

Kurzy knihovnického minima vhodné pro malé obecní knihovny

- **Jak často vaše knihovna kurz pořádá?**
  - Docházkový kurz – 1x ročně nebo nepravidelně
  - E-learningový kurz – 2x ročně
- **Jaké je délka kurzu? Napište počet hodin.**
  - 84 hod. – MSVK Ostrava
  - 80 hod. – MZK Brno
  - 30 hod. – SVK Hradec Králové
  - 24 hod. – SKV Kladno
  - 24 hod. – KKFB ve Zlíně
  - 3 hod. – Knihovna M. J. Sychry
- **Průměrný počet účastníků kurzu:**
  - 45, 30 – e-learning
  - 17, 13, 10, 5 (podle velikosti regionu)

Témata kurzů:

Praktické informace (knihovnické spolky a organizace v ČR a ve světě ocenění soutěže)

Knihovna jako systém knihovna jako součást systému

Příklady dobře fungujících obecních knihoven.

Výsledky dotazníku

Kurzy knihovnického minima vhodné pro malé obecní knihovny

- **Plánujete v budoucnu pořádat kurz knihovnického minima?**
  - Ze 14 knihoven, které uvedly, že kurz nepořádají, 4 chtějí v budoucnu kurz pořádat.
- **Pokud ano, uvítali byste, kdyby existoval vzor/šablona zmíněného kurzu?**
  - Ze 14 knihoven, které uvedly, že kurz nepořádají, by 10 uvítalo, kdyby existoval vzor/šablona zmíněného kurzu.

Základní knihovnické e-learningové kurzy v MZK Brno a MSVK Ostrava

- Účastníky mohou být: veřejné neprofesionální knihovny, veřejné profesionální knihovny, školní knihovny (jen Brno), knihovny paměťových institucí (knihovny muzeí a galerií), i neknihovníci, zájemci o zaměstnání v oboru
- Forma: tutorovaný; plně e-learningový
- Kurzy jsou pořádány 2 x ročně
- Účastníci získají osvědčení
- Bez poplatku
- Další e-learningové kurzy na <http://kurzy.knihovna.cz/>
- O kurzy je velký zájem.

E-learningové kurzy

Knihovnické minimum MSVK Ostrava

- Cíl - rozšíření dovedností pracovníků knihoven bez odborného knihovnického vzdělání v oblasti základních knihovnických dovedností. Kurz může být využit i jako inovativní.
- od r. 2010
- Délka kurzu 84 hod.
- Průběžné úkoly, závěrečný test
- 10 modulů

Knihovnický kurz MZK Brno

- Cíl - poskytnout chybějící odborné vzdělání knihovníkům z řad veřejných profesionálních i neprofesionálních knihoven.
- od r. 2013
- Délka kurzu 80 hod.
- Úkoly k modulům
- 3 měsíce (každý týden zveřejněn nový modul)

Kurzy knihovnického minima ve Zlíně

Kurzy knihovnického minima ve Zlíně

- Inspirace v SVK v Kladně
- Kurz je určen knihovníkům menších, většinou obecních, knihoven, kteří nemají potřebné odborné znalosti.
- Kurz probíhá **každoročně od roku 2006.**
- Za tu dobu ho absolvovalo **158 knihovníků**

Kurzy knihovnického minima ve Zlíně

- 4 dny – celkem 24 vyučovacích hodin
- Praxe účastníků v pověřených knihovnách
- Školí pracovníci knihovny s příslušným odborným vzděláním a kvalifikací, vedoucí městských knihoven ZK a externí lektor.
- Účastnický poplatek.
- Účastníci obdrží *učební texty, tašku s metodickými materiály, drobné občerstvení.*
- Závěrečné hodnocení absolventů kurzu formou písemného testu, po jehož úspěšném složení získají účastníci *Osvědčení o absolvování kurzu.*

Program kurzu knihovnického minima

1.
den

- Základy knihovnictví. Knihovnická legislativa. Regionální funkce. Standardy VKIS.
- Zřizovací listina, knihovní řád a další vnitřní směrnice knihovny
- Výpůjční služby. Evidence činnosti, statistika
- Práce s dětským čtenářem (besedy, multimédia, specifika různých skupin), praktická ukázka

2.
den

- Druhy dokumentů. Doplnování, evidence a aktualizace knihovního fondu. Stavění a ochrana fondu.
- Vydavatelská úprava knihy a základy jejího zpracování v knihovnách
- Co mohou knihovny nabídnout seniorům?
- Propagace knihovny a spolupráce s veřejností - praktické zkušenosti, příklady z obecních knihoven.

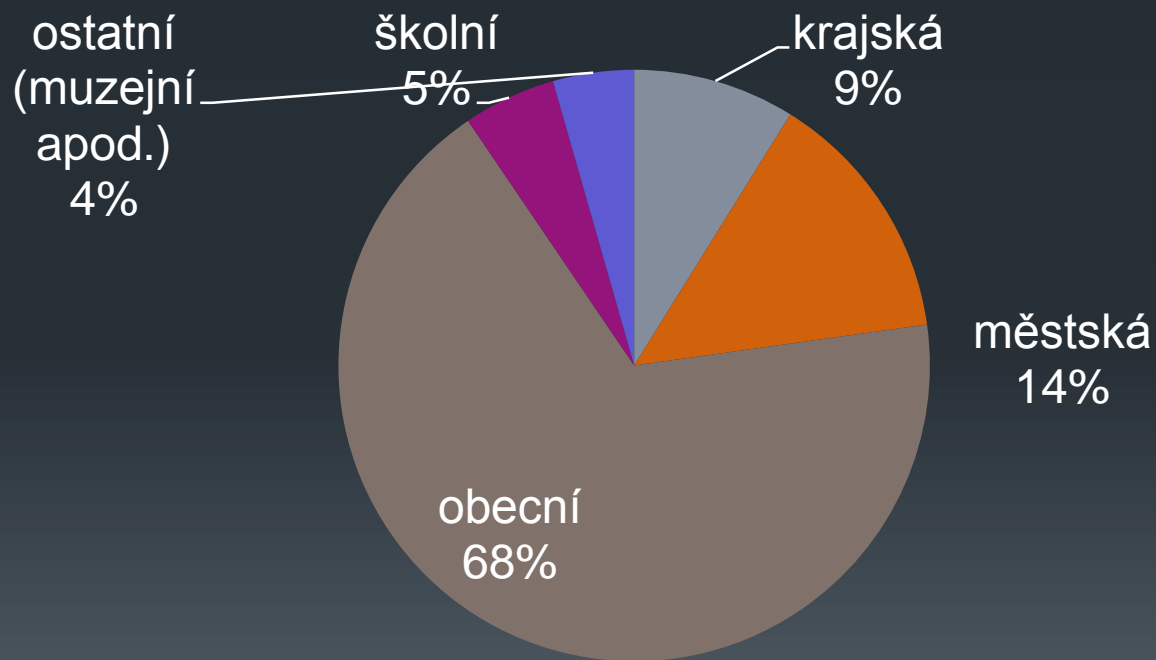
3.
den

- Elektronické služby knihoven: knihovní systémy, on-line katalogy, internetové zdroje, weby knihoven
- Praktická ukázka práce s katalogem knihovny, specifika okresů. Souborné katalogy. CPK.
- Knihovnické a informační služby. Meziknihovní služby (MVS).
- Exkurze po knihovně
- Praxe v pověřených knihovnách (půjčování, evidence čtenáře, poplatky, vyhledávání v katalogu, ...)

4.
den

- Test
- Práce se čtenářem (základy komunikace, zvládnutí emocí, vystupování)
- Ukončení, předání certifikátu

Absolventi kurzu podle typu knihoven

Kurzy knihovnického minima ve Zlíně

	Počet absolventů
okres Kroměříž	30
okres UH	19
okres Vsetín	22
okres Zlín	85
ostatní	2
celkem	158

Hodnocení účastníků

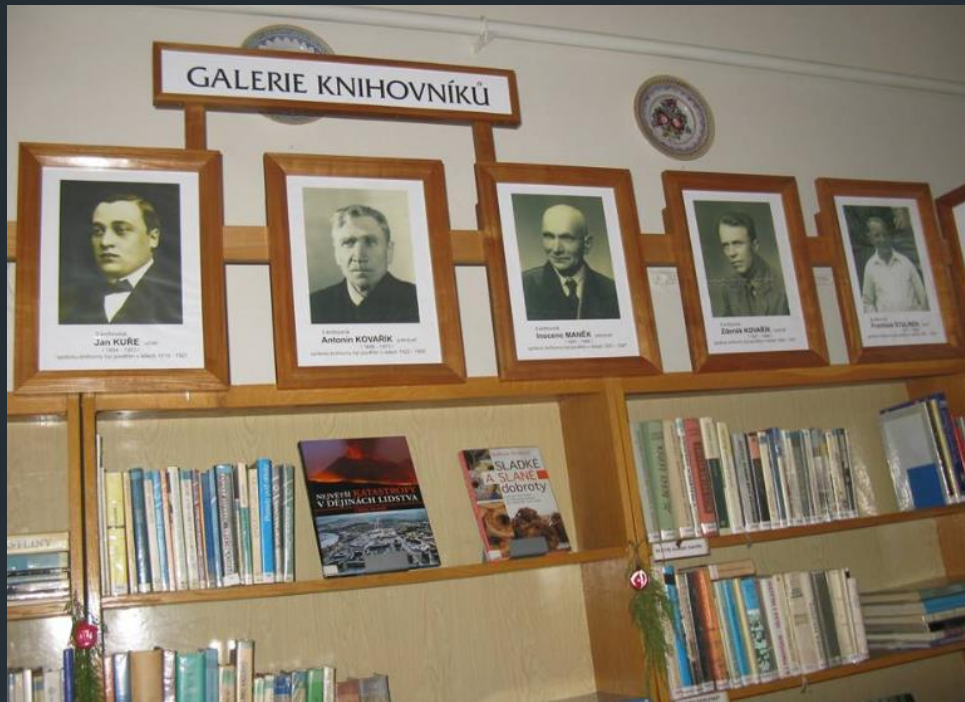
- Zejména vyzdvihovali praxi, Práci s dětským čtenářem a Práci se čtenářem (psycholog).
- Účastníci viděli, jak to chodí ve větších knihovnách.
- Pochvalovali si materiály, které obdrželi...
- Chápou jako pozitivní, že se lektori střídají...
- Většina uvedla, že získané vědomosti budou moci aplikovat v práci.
- Samozřejmě jsou tam i věci, které by bylo dobré zlepšit.
- *Proběhl i sobotní kurz, ale nebyl o něj velký zájem.*

Na závěr

- Pořádat kurzy by nešlo bez soustavného přesvědčování neprofesionálních knihovníků a také starostů obcí metodickými o nutnosti alespoň minimálního vzdělání.
- Podle zkušeností dobré knihovny, které mají statistické výsledky, jsou oceňovány v rámci kraje apod. mají vzdělané knihovníky.
- Nabídka e-learningové kurzů je dobrá, otázkou zůstává, zda pokrývá potřeby velkého počtu knihovníků v ČR.
- Za sebe doporučuji knihovnám pořádání kurzu docházkového především pro malé obecní knihovny.

Děkuji za pozornost.

Jana Tomancová

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně